

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XXII, a Sylvanectensi Episcopo, & Abbati b Latiniacensi, Parisiensis
Diœcesis, & Decano Silvanectensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

CAPUT XXII.

2 *Sylvanectensi Episcopo, & Abbati* b *Latiniacensi, Parisensis Dia-*
cesis, & Decano Sylvanectensi.

AD petitionem Walteri quondam monasterii c *Corbeiensis* Abbatis, dilecto filio Magistro Scholarum, & Magistris R. de d *Corzon*, & P. Canonicis e *Noviomensis* ejusdem loci, a nobis dudum correctione commissa, ipsi bis ad idem monasterium accedentes, quibusdam correctis, ibidem nonnulla, quæ statuenda fuerant, statuerunt, inquisitionis instantiam quorundam impediendo malitiâ retardando. Ad quorum contumaciam reprimendam, sæculare intendebant brachium f invocare. Verum dilectus filius noster G. g sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis, tunc Apostolicæ Sedis Legatus, interim ad idem veniens monasterium, supradicto Waltero præsentem, nec reclamante, super statu monasterii memorati cepit inquirere diligenter: & cum inquisitione finita prædictum W. Parisios evocasset, propositurum contra inquisitionem eandem, si quid rationabiliter duceret proponendum, idem W. præsentiam ejus adiens allegavit, quod in monasterii correctione procedere non valebat, quæ prædictis iudicibus prius fuerat auctoritate nostrâ commissa: & Cardinalem ipsum ex justis causis se asserens habere suspectum, vocem ad nos appellationis emisit. Porro Cardinalis inspectis his, quæ probata fuerant contra eum, de consilio peritorum ipsum amovit à regimine Abbatiæ, dando h fratribus ejusdem loci liberam facultatem alium eligendi. Qui dilectum filium Joannem Abbatem Corbeensem, tunc Priorem de i *Argentolio*, virum providum, & honestum elegerunt concorditer in Abbatem. Cum autem dictus W. postmodum ad Sedem Apostolicam accessisset, asserens se per Cardinalem ipsum quorundam falsis suggestionibus circumventum, ab Abbatiâ sine rationabili causa remotum: Nos ejusdem Cœnobii tranquillitati paternâ sollicitudine providere volentes, venerabilibus fratribus nostris i *Archiepiscopo Rhemeni* & k *Atrebatensi Episcopo* dedimus in mandatis, ut ad l compositionem inter eundem W. & substitutum ei, darent studium & operam efficacem. Alioquin tam per jam dictum Legatum, quam per alios inquirerent diligentius veritatem, & eam nobis usque ad Festum S. Remigii proximò tunc venturum, fideliter intimarent, ut per eorum relationem certiores effecti, procederemus in eodem negotio pro ut procedendum utilius videremus. Qui cum super reformatione pacis proficere nequivissent, sicut ex literis eorum accepimus, processerunt ad inquirendum super præmissis omnibus veritatem, testibus ab utraque parte receptis; & ea quæ tam per se, quam per Cardinalis inquisitionem invenerant, nobis sub sigillis propriis transiferunt. Nuper autem præfati W. atque l. in nostra propter hoc præsentia constitutis, idem W. quod à Legato post appellationem ad nos interpositam factum fuerat, petiit revocari: allegans quod cum correctio monasterii fuerit iudicibus memoratis injuncta, & ipsi quibusdam correctis, & nonnullis statutis ibidem, aliorum correctionem ex causa duxerint rationabili differendam, Cardinalis interim de jure non potuit procedere ad eandem, cum generale mandatum non m deroget speciali. Ad quod fuit ex adverso responsum, quod cum W. præsentem, nec reclamante, ad inquisitionem processerit Cardinalis, quæ corrigenda videret. Contra quod idem W. taliter proponebat, quod licet statim ut cepit inquirere Cardinalis, non duxerit reclamandum, credens eum nolle procedere contra ipsum, sed absque sui gravamine aliquid in Ecclesia utiliter ordinare, postquam tamen evocatus ab ipso cognovit, quod adversus eum procedere intendebat, ejus declinavit examen, ad nostram audientiam appellando. Proposuit in super pars adversa, quod cum prædicti iudices omisissent in monasterii correctione procedere, & periculum traheret ad se mora, Cardinalis ipse, ad quem spectabat ex injuncto sibi legationis officio cura ejus, ad reformationem ipsius loci interponere potuit partes suas. Cum enim secundum juris civilis auctoritatem, in illis etiam casibus, in quibus solennis ordo judiciarius observatur, in criminali causa n ultra biennium à contestatione litis non sit ejus instantia protrahenda, & nos o quoque consulti, quamdiu delegatus à nobis, qui sententiam tulerat, jurisdictionem suam interponere valeat, ut sententiæ pareatur, respondisse noscamur, quod usque ad annum integrum jurisdictionem sibi commissam ad exequendum sententiam valeat exercere: dictis iudicibus differentibus in correctione procedere, cum jam decem & septem essent menses elapsi, ex quo noscuntur mandatum Apostolicum recepisse: ac de criminibus inquirere,

quirere, licet non criminaliter ageretur, correctioni non immerito Cardin. insistere potuit memorata. Sed ad hoc altera pars respondit, quod hoc colorem excusationis haberet, si prædicti iudices à Legato commoniti ad correctionem procedere neglexissent. In quo casu eorum forte defectus per diligentiam potuisset Legati suppleri, sicut de Metropolitanano in canonibus legitur, quod tunc demum ea potest facere, quæ ad Suffraganeos pertinent, cum illa Suffraganei negligunt adimplere. His igitur, & aliis, quæ utraq; pars proponere curavit, auditis, & inquisitione utraq; Cardinalis videlicet, & Archiepiscopi, & Episcopi prædictorum diligenter inspecta, intelleximus ex depositionibus juratorum, quod cum tempore promotionis ipsius W. octo millium librarum monasterium gravaretur, & non multo tempore post idem debitum usque ad duo millia librarum fuerit diminutum, nunc tamen usque ad sex millium librarum summam excrevit; cum sicut prius contigerat, de proventibus monasterii debitum potius diminui debuerit, quam augeri, nisi Rectoris incuria obstitisset. Et quamvis ad excusationem suam proposuerit idem W. quod propter expensas factas in causa, quam contra Cluniacense monasterium habuit, in qua quendam Prioratum evicit, idem fuerat debitum augmentatum; fuit tamen ei ex adverso responsum, quod propter expensas illas debitum interim augmentari non debuit, cum propter hoc possessiones quasdam ejusdem obligaverit Prioratus, maxime cum in ejusdem prosecutione negotii vix expensæ fuerint mille libræ. Adjecit etiam dictus W. quod occasione cujusdam domus, quam in villa Corbeix de novo construxerat, debitum supradictum excrevit. Ad quod pars adversa respondit, quod ex proventibus monasterii expensas hujusmodi facere potuit absque onere debitorum; præsertim cum propter hoc non modicum auxilium à Burgensibus fuerit eidem impensum. Præterea cum ex confessione ipsius constiterit, quod in Capitulo præstiterat juramentum, ne debitum de novo contraheret: ac postea contraxerit debitum, contra juramentum proprium veniendo, sicut testes deponunt, argui de perjurio videbatur. Ad quod idem W. hoc modo respondit, quod etsi primo hujusmodi præstiterat juramentum, postea tamen quoddam factum fuit in Capitulo constitutum, per quod juramentum ipsum extitit relaxatum. Sed contra hoc pars altera replicavit, quia cum non constiterit, quod per tale statutum revocatum fuerit juramentum, & appareat eundem W. non solummodo juramentum, de debito non contrahendo præstasse, sed venisse postea contra illud; manifestè liquet, ipsum reatum perjurii incurrisse: sed & ipsius insufficientia & negligentia dissoluta videbantur manifestè probari. Et quamquam aliqui testium eum, quantum in se, dixerint esse bonum, nulli tamen deposuerunt expressè, quod utilis esset ejus provisio monasterio sæpèdicto. Cum ergo nobis de talibus fuerit sufficiens in tali negotio facta fides, propter quæ præfatus W. erat meritò amovendus: etsi restituendus foret propter judicarium ordinem non servatum, ob causas tamen prædictas ipsum providimus manere privatum regimine Abbatix: Joannem nihilominus supradictum, quem pro eo, quod præfatus W. propter juris ordinem non servatum quodammodo inordinatè remoto, intelleximus ob eandem causam per consequentiam minus legitime substitutum, per sententiam amoventes: quem quia non propter personæ vitium, vel defectum, sed propter juris solemnitatem, sicut præmissum est, prætermissam amovimus; ipsum postmodum restituimus in Abbatem: & memorato W. in loco, qui dicitur Guidoc, cum pertinentiis suis in Imperio constitutis, justimus provideri. Ita videlicet, quod ibi cum uno Corbeiensis monacho commoretur, & censum quinque marcharum ad pondus Colonienfè, in festo Purificationis Beatæ Virginis, Abbati & successoribus suis annuatim persolvat: & personatibus, ac Ecclesiis ejusdem Ballivæ, jam dicti Abbatis & successorum suorum donationi liberæ reservatis, eisdem fidelitates, & homagia liberorum hominum eorundem locorum debeant exhiberi. Ac in juramento fidelitatis, quod eisdem fuerit præstitum, exprimeretur, quod iidem homines supradictum W. super suæ provisionis proventibus nullatenus damnificare præsumant, ita videlicet, quod & ipse W. super indemnitate prædictæ Ballivæ, ne ipsam dilapidet, corporale præbeat juramentum. Si quid autem post sententiam nostram super utriusque amotione prolata, circa electionem Abbatis, quam in prolatione ipsius sententiæ nostræ duximus providentiæ reservandam, à Corbeiensibus monachis, vel quolibet alio, in ejusdem Abbatis præjudicium fuerit attentatum, id decernimus non valere. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus quod à nobis est pro ipsius Monasterii utilitate provisum, faciatis appellatione remotà inviolabiliter observari, corrigentes circa Priorem, & Monachos, & Prioratus Monasterii memorati cum consilio Abbatis ipsius, quæ secundum Deum, & B. Benedicti Regulam fuerint corrigenda: & statuentes ibidem, quod regulare fuerit, & honestum: contradictores, si qui fuerint, vel rebelles, per censuram ecclesiasticam appellatione postposità compescendo. Quod si

non omnes, &c. duo vestrum ea nihilominus exequantur. Datum Lateran. vii. Kal. Martii, Pontificatus nostri anno tertio decimo.

NOTÆ.

1. a *Sylvanectensis.*] Ita restituta inscriptionem, & integram epistolam ex epistolis Innocentii III. editis à Bosqueto *lib. 1. regestr. 13. epist. 1.* Sylvanectensis civitas Gallie, ita dicta à Sylva Regia, quæ illam olim circumdabat, habet Ecclesiam Cathedralem suffraganeam Archiepiscopi Rhemenfis, cui sanctus Dionysius Areopagita sanctum Regulum ejus discipulum primum Episcopum designavit: notatur *in cap. ex parte, de rescriptis.* In præfenti rescribit Innocentius Gaufrido ejus Præfuli 51. de quo hæc Rigordus ad annum 1213. *Gaufridus Sylvanectensis Episcopus sentiens se tam arate, quam corpulentia pondorosa insufficientem oneri, quod jam per viginti annos portaverat, impetrat à summo Pontifice, sicut in jure cautum est, licentia & renunciat Episcopatu, & transtulit se ad monachos Caroliaci Cisterciensis Ordinis.*
2. b *Latiniacensis.*] Latiniacum percelebre monasterium est Ordinis Div. Benedicti, in diocesi Parisiensi, constructum à sancto Furteo ejus primo Abbate anno Christi 648. exemptum ab omni jurisdictione, immediatè paret Romano Pontifici, & ejus Abbas Dynasta dicitur, ut referunt Yepes *tom. 2. Chron. Div. Benedicti, anno 648. cap. 2.* Chopinus *lib. 1. de sacr. Pol. tit. 4. numer. 17.* Cartham fundacionis referunt Sarmath. *tom. 4. Gallia Christ. verbo Latiniacum.*
3. c *Corbeiensis.*] Duplex est monasterium Corbeienfe Ordinis Div. Benedicti: aliud novum, in Saxonia, de quo egi *in cap. cum venerabilis, de constit. alud vetus, in Francia, in diocesi Ambianensi, fundatum à sancta Batilde vidua Clodovei II. Christianissimi Regis, sub titulo Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, dictum Corbejenfe à pago, in quo ædificatum fuit: olim opulentissimum fuerat, & ab omni jurisdictione exemptum per nostrum Innocentium III. cujus exemptionis litteras refert Yepes *tom. 2. Chron. Div. Benedicti, in appendice, qui plura de eodem monasterio adducit anno 662.**
- d *R. de Corxon.*] Robertus videlicet, qui Canonicus Parisiensis, creatus fuit Cardinalis tituli sancti Stephani in Cælio monte, ut constat ex epistola 150. Innoc. III. *lib. 1. regestr. 13.*
- e *Noviomensibus.*] De Noviomensi Belgarum diocesi egi *in cap. 1. de delictis puer.*
- f *Invocare.*] Juxta tradita *in cap. 1. de offic. judic.*
4. g *G. sancte Maria in Porticu.*] Hic est Guallus, de quo Rigordus in vita Philippi Augusti, anno 1108. ait: *Innocentius Papa III. misit Legatum in Franciam Guallum sancte Maria in Porticu Diaconum Cardinalem, juris peritum, bonis moribus ornatum, omnium Ecclesiarum visitatorem diligentissimum.* Postea fuit creatus presbyter Cardinalis tituli sancti Martini, ut notavit Bosquetus *in præfenti.*
- h *Fratribus ejusdem loci.*] Quibus competebar electio Abbatis ipsius monasterii, ut constat ex epistola Nicolai Pontificis, quam refert Yepes *tom. 2. Chron. D. Benedicti, in appendice.*
- i *Argentolii.*] De quo Prioratu egi *in cap. 1. de exceptionibus.*
- j *Archiepiscopo.*] Guidoni videlicet De Rhemenfi Metropoli nonnulla notavi *in cap. 2. de appellat.*
- k *Arebatensis.*] Rodulfo videlicet, de quo, & ea diocesi egi *in cap. 13. de arbitris.*
- l *Compositionem.*] Ad quam non solum iudices ecclesiastici partes debent inducere, verum & aliquando cogere, ut *in cap. 16. de electione, ubi probavi.*
- m *Non deroget speciali.*] *Cap. studuisti 2. de offic. delegat.* immò è contra speciale derogat generali, ut probavi *in cap. 1. de rescriptis.*
- n *Utrabiennium.*] Ut probavi *in cap. causis 4. de offic. deleg.*
- o *Nos quoque consulti.*] *In cap. quærenti 26. de offic. deleg.*
- p *Negligunt adimplere.*] Juxta tradita *in cap. Pastoralis, de offic. Ordin.*
- q *Burgenfisibus.*] Burgenfes qui dicantur, expositi *in cap. Abbas, de his qua vi, metusve causa fiunt.*
- r *Propter juris solemnitatem.*] Et ita rectè poterat iterum eligi, juxta tradita *in cap. super eo, de elect.*

COMMENTARIUM.

CUM de hujus textus integra parum carassent repetentes, varia, & prorsus aliena ab Innocentii mente in præfenti docuerunt, illudque eis præcipuè in hac Decretali difficile visum est, quomodo videlicet Pontifex, qui teneatur ordinem judiciorum servare, *cap. in causis 19. de re judic.* confirmavit sententiam privationis Abbatis Corbeiensis, imposità à Cardinali Legato, judicario ordine non servato: & etiam confirmavit electionem Joannis, qui non potuit in locum V. substitui, si ille dejectus fuit juris ordine prætermisso. Quod autem juris ordo servatus non fuit, pater; nam Cardinalis Legatus, de quo in hoc textu, non erat iudex competens ad depositionem Abbatis Primò, quia inquisitio fuerat specialiter commissa Canonicis Noviodun. unde Legatus in ea procedere non potuit, *ex cap. studuisti 2. de offic. deleg.* Secundò quia fuerat tanquam suspectus recusatus, & simul appellatio ab eodem interposita, ob quas causas suspenditur iudicis potestas, *cap. si quis 4. de foro compet. cap. cum speciali 61. in princip. de appellat.* Exactis verò coram iudice incompetenti non potest ferri sententia per alium iudicem, ad quem causa cognitio pertinet, *cap. at si clerici, de iudicis.* Cui difficultati ut satisfaciant Glossa in *in præfenti, verbo Providimus, Anania numer. 2. Pereyra de man. reg. part. 1. cap. 4. numer. 7.* docent Pontificem de plenitudine potestatis posse judicare

judicare solâ veritate attentâ , & omissio judiciorum ordine. Sed hæc sententia vincitur tum ex dict. cap. in causis, tum quia Princeps non debet judiciorum ordinem prætermittere, & eorum solennitatem relaxare, nisi ex justa & necessariâ causa. Butrius in præsentî, num. 24. docet sententia Innocentii in præsentî justificari ex actis gestis ante recusationem, & appellationem. Sed hæc sententia præterquam quod divinatoria est, vincitur, quia per præventionem factam à iudicibus delegatis incompetens effectus fuit Cardinalis Legatus; & ideo de causa agnosceus juris ordinem prætermisit. l. juris ordinem, Cod. de jurisd. dil. Quare his omissis sententiâ dicendum est, Innocentium in præsentî casu iudicarium ordinem servasse, & per legitimos tramites approbasse sententiâ privationis, quam tulerat Cardinalis Legatus, quia in ipsa instantia appellationis coram ipso fides facta fuit criminum, & excessuum,

quæ coram Cardinali objecta, & probata fuerant contra Abbatem spoliatum, ut constat ex versiculo cum igitur, huius textus. Unde non imponitur pœna privationis, nec confirmatur electio secundi Abatis, propter acta gesta prætermisso iudiciorum ordine, sed propter acta legitime ordinata in instantia appellationis: quam praxim agnoverunt, & probarunt Bartol. in l. 1. numer. 12. Cod. quando provocare, Alex. lib. 6. consil. 181 numer. 14. Valascus de partit. cap. 39 numer. 74 & eadem ratione, sicut confirmatur ab Innocentio depositio prioris Abbatis, ita etiam approbatur nova electio secundi; quia licet in principio ordinatè facta fuisset, prætermisso legitimo iudiciorum ordine; tamen in plenario appellationis iudicio Pontifex ex novis actis depositionem unius, & electionem alterius confirmavit.

C A P U T XXIII.

a Innocentius III. in registro.

A Ccedens ad præsentiam nostram G. b nepos quondam Subd. n. H. suâ nobis quaestione monstravit, quod cum dil. fil. noster H. Subd. apud Sed. Apost. viam universæ carnis ingressus fuisset, præbendam, quam decedens habuerat in Ecclesia Cremon. ei duximus, d conferendam, ven. f. n. H. Episcopo & dilectis f. Capitulo Ecclesiæ Cremon. injungentes ut eum in fratrem recipient, & tam e stallum in Choro, quam locum in Capitulo, & præbendam eandem ipsi sine difficultate aliqua assignarent: tibi etiam, fili Archid. & dil. fil. Præposito sanctæ Agathæ dedimus in mandatis, ut si Episcopus, & Canonici mandatum Apost. non impleverunt, vos illud sublato appellationis obstaculo exequi curaretis, contradictores per censuras ecclesiasticas appellationis remotâ compescerent. Cumque tu, & idem Præpositus, sicut ex litteris vestris accepimus, monuissetis Episcopum, & Canonicos Cremon. ad mandatum Apost. exequendum, ipsi asseruerunt nostras litteras per veri suppressionem obtentas, cum vivente adhuc Subd. prædicto, filium cujusdam nobilis civis Crem. in Canonicum recepissent, & promississent proximam præbendam vacaturam. Adjecerunt etiam, quod ante receptionem litterarum nostrarum nuntium suum ad Sed. Apost. destinarunt; & ideo ne procederetis ulterius, ad audientiam nostram appellarunt. Juvenis etiam, cui per Episcopum, & Canonicos eadem fuerat præbenda concessa, duxit ad audientiam nostram proclamandum, unde vos non processistis ulterius, sed quæ acta fuerant, per vestras nobis litteras intimastis. Igitur petebat memoratus G. ut ex eo, quod Canonici contra f Later. Concil. fecerant, impediri non pateremur nostræ concessionis effectum, sed præbendam ipsam faceremus eum pacificè possidere, quæ si fuisset etiam juveni memorato concessa, debebat tamen nostra concessio, quæ præcesserat, prævalere. Verùm dil. fil. Bonus Joannes prædictorum Canonicorum & Episcopi nuntius, proposuit, quod prius quam ad eos mandatum Apost. emanasset, præbendam ipsam juveni concesserant memorato: & subjunxit, quod dictus G. super homicidio, & perjurio infamiâ publicâ laborabat: unde non solum admittendus non erat ad Crem. Ecclesiam, sed ejicendus potius, etiam dum fuisset g admittus. Episcopus quoque per suas nobis litteras intimavit, quod cum pro eodem G. litteras Apost. recepisset, ei consuluit, ut etsi conscientia salvâ posset, tamen saltem de perjurio & homicidio se purgaret, nisi contra eum appareat h legitimus accusator: sed ipse purgationem præstare noluit, nec offerre. Nos igitur attendentes, quod si filius nobilis memorati, sicut Episcopi, & Canonicorum Crem. & executorum nostrorum litteræ attestabantur, fuit contra Later. Concilium ad proximam vacaturam admittus, ut postmodum acceperunt, non vacantem, cum prius quam de morte Subd. ad Crem. certus nuntius prævenire potuisset, prædictam præbendam concesserimus prædicto G. d. v. per Ap. sc. mandamus quatenus quod de præmissis juvene factum est, denuntietis irritum & inane, ac nisi præfatus clericus super prædictis criminibus publicè